

تأخیر نشر در نشریات علمی - پژوهشی گرایش‌های تربیت بدنی

حمید قاسمی^{۱*}، بهمن عسگری^۲، مریم رحمانی^۳

۱. استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور

۲. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور

۳. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور

تاریخ دریافت: (۹۳/۰۶/۱۹) تاریخ پذیرش: (۹۴/۰۵/۲۵)

Publication Delays in Scholarly Journals of Physical Education Branches

Hamid Ghasemi^{1*}, Bahman Asgari², Maryam Rahmani³

1. Assistant Professor in Sport Management, Payame Noor University

2. Ph.D candidate in Sport Management, Payame Noor University

3. M.A Graduated in Sport Management, Payame Noor University

Received: (22 June 2014)

Accepted: (1 June 2015)

Abstract

This study aims to evaluate publication delays in scholarly journals of physical education branches published in Iran. The population of present study included all scholarly journals of physical education published in Iran in which 16 journals were one-branch journal in 5 branches of physical education selected as statistic sample by judgment sampling and in total 1276 articles evaluated. For data analysis, descriptive and inferential statistical (Kolmogorov-Smirnov, Kruskal Wallis and Spearman Tests) by SPSS software in significantly level $P \leq 0.05$ have been used. Research results showed that journals of sport management branch have highest delay in 3 stages of Submitted- Accepted, Accepted- Published and Submitted- Published among physical education branches. There is also significantly difference in 3 stages of Submitted- Accepted, Accepted- Published and Submitted- Published among journals of physical education branches. Moreover, there is significantly relationship between publication number with stages of Submitted- Accepted, Accepted-Published and Submitted- Published. In total, it seems that the publication delays in scholarly journals of physical education especially of the sport management branch is at the upper level and should be reduced as much as possible in different ways so that other researchers benefit updating scientific production.

Keywords

Publication Delays, Journals of Physical Education, Journals of Sport Management, Publication Updating.

چکیده

هدف از این پژوهش ارزیابی تأخیر نشر در نشریات علمی - پژوهشی گرایش‌های تربیت بدنی چاپ شده در داخل ایران است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمام نشریات تربیت بدنی داخل کشور (۳۱ نشریه علمی - پژوهشی) است که از این تعداد ۱۶ نشریه تک‌گرایشی در ۵ گرایش تربیت بدنی به عنوان نمونه آماری از طریق نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند و در مجموع ۱۲۷۶ مقاله مورد بررسی قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی (آزمون کولموگوروف اسمیرنوف، کروسکال والیس و ضریب همبستگی اسپیرمن) در نرم افزار SPSS19 در سطح معنی‌داری $P \geq 0.05$ استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که نشریات گرایش مدیریت ورزشی دارای بیشترین تأخیر در هر سه مرحله ارسال - پذیرش، پذیرش - چاپ و ارسال - چاپ در بین گرایش‌های تربیت بدنی می‌باشد. همچنین، در هر سه مرحله ارسال - پذیرش، پذیرش - چاپ و ارسال - چاپ تفاوت معنی‌داری بین نشریات گرایش‌های تربیت بدنی وجود دارد. علاوه بر این، بین شماره چاپ و هر سه مرحله ارسال - پذیرش، پذیرش - چاپ و ارسال - چاپ رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. در مجموع به نظر می‌رسد که تأخیر نشر در نشریات تربیت بدنی به ویژه گرایش مدیریت ورزشی در حد بالایی قرار دارد و باید به شیوه‌های مختلف تا حد امکان کاهش یابد تا سایر پژوهشگران بتوانند از تولیدات علمی روزآمدتری بهره‌مند گردند.

واژگان کلیدی

تأخیر در نشر، نشریات تربیت بدنی، نشریات مدیریت ورزشی، روزآمدی نشر.

مقدمه

در آغاز قرن بیست و یکم دانش به عنوان منبعی راهبردی و حتی برتر از منابع طبیعی و اقتصادی قلمداد می‌شود (دستوم و همکاران، ۱۳۹۲) و در این میان پاسخگویی دانشگاه به نیازهای جامعه، به ویژه در عرصه‌های فناوری، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است (هیرن، ۲۰۰۴). در یک تقسیم بندی، می‌توان مجراهای استفاده و اشاعه اطلاعات را در ارتباطات علمی بین پژوهشگران به دو دسته رسمی و غیررسمی تقسیم کرد. پژوهشگران، دانش را از طریق نشریات علمی و معتبر، کتاب و غیره به عنوان مجراهای رسمی شناخته شده به مخاطبان خود انتقال می‌دهند و عقاید را به وسیله فعالیت‌های ارتباطی همچون رایانامه، مکالمات و غیره مورد بررسی و اشتراک قرار می‌دهند. بنابراین نه تنها می‌توان گفت نشریات در شکل گیری ارتباط علمی نقش مهمی ایفا می‌کنند، بلکه شاخص‌های حساسی از اندیشه‌های جدید در هر رشته محسوب می‌شوند. آن‌ها مشکلات موجود که نیازمند راه حل هستند و الگوهای پژوهشی را برای حل این مشکلات ارائه می‌دهند (داور پناه و اسلکیا، ۲۰۰۸). مجله‌های علمی، مهم‌ترین مجرا برای انتقال یافته‌ها به همتایان در سراسر جهان است. مقاله‌های علمی منتشر شده در مجله‌ها، سهم محقق را در پیشرفت دانش نیز نشان می‌دهد و ملاکی برای ارزشیابی فعالیت‌های او توسط همکارانش به شمار می‌آید (ناصری و دیانی، ۱۳۸۹). در دهه‌های اخیر، علوم ورزشی توسعه و پیشرفت گسترده‌ای داشته است. دانشمندان و پژوهشگران علوم ورزشی در گرایش‌های مختلف، پژوهش‌های زیادی در حوزه‌های مختلف تربیت بدنی و علوم ورزشی انجام می‌دهند و یافته‌های پژوهش‌های خود را در نشریات علمی- پژوهشی و کنفرانس‌های منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی عرضه می‌کنند (عسگری و همکاران، ۱۳۹۳) که نشریات علمی- پژوهشی دارای بیشترین کارکرد و اهمیت هستند. با این حال، کارکرد مثبت نشریات علمی، فرایند انتشار آن را تحت انتقادهای فزاینده‌ای قرار داده است و یکی از این انتقادهای تأخیرهای طولانی مربوط به دست‌نوشته‌های ارسال شده است (مکنزی، ۲۰۰۷). یکی از دلایل با اهمیت تلقی شدن مجله‌ها، توان آن در سرعت اطلاع رسانی درباره تحقیقات است. بر این اساس، انتشار به موقع هر شماره از مجله، شاخصی با ارزش تلقی می‌شود (ناصری و دیانی، ۱۳۸۹). مطمئناً پژوهش‌ها با توجه به

نیازهای روز انجام می‌شود و اگر مدت زمان اجرای پژوهش و مدت زمان تأخیر از زمان ارسال تا چاپ مقاله زیاد باشد، ممکن است آن مشکل مرتفع شده باشد و دیگر نیاز پژوهشی روز نباشد. به طبع انتشار و انتقال با تأخیر تولیدات علمی می‌تواند پیشرفت علوم و فن آوری را به تأخیر اندازد (آما، ۲۰۰۸). به همین جهت بررسی وضعیت تأخیر در نشریات علمی- پژوهشی رشته‌های علمی می‌تواند، کمک شایانی در جهت تعیین وضعیت موجود تأخیر در نشر را داشته باشد و اقدامات مسئولان نشریات برای بهبود و حرکت به سوی روزآمدی بیشتر را در پی داشته باشد. با توجه به پیشرفت‌های علمی و اهمیت نشریات در انتشار یافته‌های علمی، مسئله تأخیر در نشر مورد توجه محققان بسیاری در حوزه‌های گوناگون به عنوان پدیده‌ای منفی در جریان نشر اطلاعات قرار گرفته است؛ چرا که تأخیر در نشر منجر به دیرکرد در ظهور نتیجه یک پژوهش در دنیای علم، تأخیر در توجه به این نتایج و استفاده آن توسط دیگر پژوهشگران خواهد شد. این مسئله اختلالی بنیادی ولی ظریف را در تولید علم باعث می‌شود؛ که می‌توان از آن به عنوان عاملی در ارزیابی نشریات یاد کرد (نامور و زرداری، ۱۳۸۸).

پژوهش‌های داخلی مختلفی به وضعیت تأخیر در نشریات علمی رشته‌های مختلف پرداخته‌اند. نامور و کوشا (۱۳۹۱) به بررسی سهم هر یک از مراحل که باعث تأخیر در چاپ نشریات می‌شود، پرداخته‌اند و نتایج پژوهش آنان نشان داد که بیشترین و کمترین میانگین زمانی از بین سه مرحله مورد بررسی در کل مقالات به ترتیب، متعلق به مرحله ارسال- اصلاح (۸ ماه) و اصلاح- پذیرش (۱ ماه) مقالات در نشریات مورد بررسی است. میزان فواصل زمانی در مراحل مختلف بررسی مقالات در هر رشته نیز متفاوت بود و درصد بسیار کمی از نشریات هر رشته کمترین تأخیر را داشتند. بدین ترتیب ۵۶ درصد مقالات رشته شیمی، ۵۷ درصد مقالات رشته زیست شناسی، ۴۷ درصد مقالات رشته جراحی، ۷۲ درصد مقالات رشته کامپیوتر، ۸۹ درصد مقالات رشته اقتصاد، ۹۶ درصد مقالات رشته مدیریت و ۷۱ درصد نشریات رشته کتابداری در فاصله زمانی بیش از ۶ ماه منتشر شده‌اند. همچنین، ناصری و دیانی (۱۳۸۹) تأخیر انتشار مجله‌های علمی ایران در حوزه‌های شش گانه را مورد بررسی قرار و نشان دادند که بیشترین میزان تأخیر انتشار مجله‌ها به ترتیب در حوزه‌های کشاورزی، علوم انسانی، علوم پایه و کمترین میزان تأخیر به ترتیب در حوزه‌های علوم پزشکی، مهندسی و هنر بوده است. علاوه بر

غذایی اروپایی^۷ و بیوشیمی غذایی و کشاورزی^۸ نسبت به سایر موضوعات در این حوزه تأخیر کمتری مشاهده شده است. براساس این پژوهش، بیشترین میزان تأخیر به طولانی بودن فرایند داوری نسبت داده شده است.

در پژوهشی از یو و لی^۹ (۲۰۰۶) به از دست رفتگی اطلاعات در نشریات علمی به ویژه نشریات ریاضیات اشاره شده است و نتایج آماری و تحلیلی این پژوهش نشان می‌دهد که تأخیر نشر در برخی نشریات غربی نیز قابل توجه است. الیسون^{۱۰} (۲۰۰۲) در یک مطالعه، این گونه بیان می‌دارد که ۳۰ تا ۴۰ سال پیش مقالات در نشریات هسته و مهم اقتصادی، در مدت شش الی نه ماه از ارسال‌شان پذیرش می‌شدند. امروزه، برای نشریات بسیار معمول است که مقالات به طور گسترده‌ای بررسی شوند و به طور متوسط چرخه بررسی و انجام اطلاعات مورد نیاز و در نهایت انتشار آن حدود دو سال زمان ببرد. همچنین، لوول و مود^{۱۱} (۱۹۹۸) در مقاله‌ای با عنوان "تأخیر انتشار در رشته‌های علوم و ارتباطشان با دیگر رشته‌های علمی" نشان دادند که میزان تأخیر انتشار در حوزه‌های ریاضی و فنی نسبت به سایر حوزه‌های علمی دیگر کوتاه‌تر است.

همانگونه که مشاهده شد، پژوهشی یافت نشد که به بررسی تأخیر در نشریات تربیت بدنی پرداخته باشد. تنها پژوهشی که در این زمینه یافت شد، پژوهش عسگری و همکاران (۱۳۹۲) است که به تحلیل استنادی نشریه علوم حرکتی و ورزش پرداخته‌اند و گزارش کرده‌اند که ۲۹/۸۶ درصد منابع به ۵ سال قبل از دریافت مقاله از طرف نشریه، ۳۰/۰۸ درصد منابع مربوط به ۵ تا ۱۰ سال قبل و ۴۰/۱۲ درصد منابع مربوط به بیش از ۱۰ سال قبل از دریافت مقاله از طرف نشریه مربوط می‌شود که اگر تأخیر در چاپ را نیز اضافه کنیم درصد منابع روزآمد بسیار کمتر می‌شود. به همین جهت در پژوهش حاضر میزان تأخیر در پذیرش و چاپ مقالات رشته تربیت بدنی در نشریات علمی و پژوهشی داخلی ایران در گرایش‌های مختلف آن مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق این پژوهش توصیفی و از نظر هدف کاربردی است. جامعه آماری این پژوهش شامل تمام نشریات تربیت بدنی داخل

این، نامور و آذگون (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان "بررسی تأخیر نشریات علمی بین‌المللی داروشناسی و داروسازی" روند بررسی مقالات در این نشریات را مورد مطالعه قرار داده‌اند. آن‌ها بیان کردند که بیشترین و کمترین فاصله زمانی در مرحله پذیرش - انتشار بر خط ۱۶۲ روز تا ۸۶ روز متغییر بوده است. در نهایت، نتایج این پژوهش حاکی از آن است که شش نشریه به این رشته در فاصله زمانی ارسال تا انتشار در فاصله زمانی بیش از شش ماه منتشر شده‌اند. نامور و زرداری (۱۳۸۸) نیز به سنجش تأخیر نشر نشریات علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی موجود در مؤسسه اطلاعات علمی امریکا (آی.اس.آی) پرداختند و نشان دادند که میانگین فاصله زمانی بین دریافت دست‌نوشته و پذیرش مقاله در نشریه مورد نظر تقریباً چهار ماه و نیم و میانگین فاصله زمانی بین دریافت دست‌نوشته و داوری تقریباً چهار ماه می‌باشد. همچنین میانگین فاصله زمانی بین بازبینی مقاله و پذیرش آن برای چاپ تقریباً یک و نیم ماه است. در نهایت برای مقالاتی که تاریخ دریافت و دسترس‌پذیری آنلاین قابل مشاهده بود، قریب به ۸ ماه تأخیر محاسبه شد.

پژوهش‌هایی نیز در خارج از ایران انجام شده است که به بررسی پدیده تأخیر نشر در نشریات علمی پرداخته‌اند. به طور مثال، بورک و سالومون^۴ (۲۰۱۳) با بررسی تأخیر ۲۷۰۰ مقاله در ۱۳۵ نشریه در رشته‌های مختلف، گزارش کردند که کوتاه‌ترین زمان تأخیر در رشته علم، فناوری و پزشکی (STM) رخ می‌دهد و بیشترین تأخیر مربوط به رشته‌های علوم اجتماعی، هنر، علوم انسانی، تجارت و اقتصاد تا ۱۸ ماه تأخیر و میانگین ۹ ماه است. در این بین بیشترین تأخیر مربوط به زمان ارسال تا پذیرش است و عواملی از جمله حوزه مقاله، اندازه نشریه و غیره در زمان تأخیر تأثیرگذار هستند. همچنین، لوول و ویجک^۵ (۲۰۱۳) با بررسی تأخیر در نشریات، گزارش کردند که بالغ بر ۵۰ درصد از زمان ارسال مقاله تا چاپ در یک دوره ۱۵ ساله (۱۹۹۸ تا ۲۰۱۲) کاهش یافته است و به نظر می‌رسد که یکی از دلایل آن تأثیر اینترنت و ارسال اینترنتی و چاپ الکترونیکی باشد. علاوه بر این، آما^۶ (۲۰۰۸) در مقاله‌ی خود با عنوان ویراستاری و تأخیر انتشار مقاله‌های پذیرفته شده در ۱۴ مجله پژوهشی تغذیه انتخاب شده، نشان داد که میانگین تأخیر انتشار مقاله‌های پذیرفته شده در یک‌سری از مجله‌های انتخاب شده در حوزه تغذیه، بین ۲۴۴ تا ۴۵۲ روز است؛ در عین حال در مجله‌های تکنولوژی و تحقیقات

7. European Food Research & technology
8. Agricultural & food Chemistry
9. Yu and Li
10. Ellison
11. Luwel & Moed

4. Bjork & Solomon
5. Luwel & Wijk
6. Amat

پذیرش- چاپ و ارسال- چاپ بر حسب ماه در نظر گرفته شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی (آزمون کلموگراف اسمیرنوف، کروسکال والیس و ضریب همبستگی اسپیرمن) در نرم افزار SPSS19 در سطح معنی‌داری $P \leq 0/05$ استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های جدول ۱. نشان می‌دهد که نشریات گرایش مدیریت ورزشی دارای بیشترین تأخیر در هر سه مرحله ارسال- پذیرش، پذیرش- چاپ و ارسال- چاپ هستند. همچنین، نشریات گرایش‌های رفتار حرکتی، فیزیولوژی ورزشی، طب ورزشی و روانشناسی ورزشی از لحاظ تأخیر در هر سه مرحله ارسال- پذیرش، پذیرش- چاپ و ارسال- چاپ به ترتیب در مکان‌های دوم تا پنجم قرار دارند.

کشور است که از طرف وزارت علوم، موفق به دریافت مجوز علمی و پژوهشی شده‌اند و تعداد آن‌ها برابر ۳۱ نشریه علمی- پژوهشی است. نمونه آماری این پژوهش از طریق نمونه‌گیری غیرتصادفی هدفمند شامل تمام نشریاتی است که تنها در یکی از ۵ گرایش تربیت بدنی (مدیریت ورزشی، فیزیولوژی ورزشی، رفتار حرکتی، روانشناسی ورزشی، طب ورزشی از جمله بیومکانیک ورزشی و آسیب شناسی ورزشی) می‌باشد و دو یا چند گرایشی نمی‌باشند که تعداد آن تا پایان سال ۱۳۹۲ برابر ۱۶ نشریه است و تمام مقالات آن به صورت الکترونیکی (سایت‌های اینترنتی نشریات، مگیران، پرتال علوم انسانی، نورمگز و جهاد دانشگاهی) و چاپی مورد بررسی قرار گرفت (۱۲۷۶ مقاله). تاریخ ارسال و پذیرش در داخل مقالات ذکر شده است و سال چاپ نیز آخرین ماه در زمان چاپ در نظر گرفته می‌شود (در مورد دو فصلنامه ماه ششم، فصلنامه ماه سوم و دو ماهنامه ماه دوم). واحد در مورد تاریخ ارسال- پذیرش،

جدول ۱. وضعیت تأخیر در نشریات علمی- پژوهشی گرایش‌های تربیت بدنی

گرایش	تعداد نشریات	ارسال- پذیرش (ماه)		پذیرش- چاپ (ماه)		ارسال- چاپ (ماه)	
		میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
مدیریت ورزشی	۴	۷/۰۹	۴/۶۲۴	۱۱/۲۳	۶/۸۸۹	۱۸/۳۲	۸/۸۶۵
فیزیولوژی ورزشی	۷	۶/۱۳	۳/۷۷۶	۷/۹۷	۶/۹۷۷	۱۴/۱۰	۸/۰۳۵
رفتار حرکتی	۲	۶/۶۹	۴/۳۹۹	۹/۳۰	۶/۳۶۵	۱۵/۹۹	۷/۶۸۵
روانشناسی ورزشی	۱	۴/۰۴	۲/۴۷۴	۳/۴۰	۴/۲۰۹	۷/۴۴	۳/۹۷۰
طب ورزشی	۲	۵/۸۵	۳/۲۶۸	۷/۰۵	۴/۴۵۶	۱۲/۹۰	۵/۳۰۰
مجموع	۱۶	۶/۵۰	۴/۲۰۸	۹/۲۴	۶/۸۵۵	۱۵/۷۴	۸/۴۴۱

ارسال- پذیرش، پذیرش- چاپ و ارسال- چاپ تفاوت معنی‌داری بین تأخیر نشر نشریات گرایش‌های تربیت بدنی وجود دارد.

همانگونه که مشاهده می‌شود در جدول ۲. داده‌ها نرمال نیستند و نتایج جدول ۳. نشان می‌دهد که در هر سه مرحله

جدول ۲. نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده‌ها

متغیر	فراوانی	نمره Z	سطح معناداری	نتیجه آزمون
ارسال- پذیرش	۱۲۷۶	۴/۷۹۲	۰/۰۰۱	داده‌ها نرمال نیست
پذیرش- چاپ	۱۲۷۶	۳/۳۳۷	۰/۰۰۱	داده‌ها نرمال نیست
ارسال- چاپ	۱۲۷۶	۳/۱۱۶	۰/۰۰۱	داده‌ها نرمال نیست

جدول ۳. نتایج آزمون کروسکال والیس در رابطه با تفاوت وضعیت تأخیر در نشریات گرایش‌های تربیت بدنی

کای دو محاسبه شده	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۳۷/۵۶۷	۴	۰/۰۰۱
۱۴۵/۲۸۸	۴	۰/۰۰۱
۱۵۹/۵۳۶	۴	۰/۰۰۱

مثبت و معنی‌داری وجود دارد. با این حال، بین سال چاپ با سه مرحله ارسال - پذیرش، پذیرش - چاپ و ارسال - چاپ به ترتیب رابطه منفی و معنی‌دار، رابطه مثبت و معنی‌دار و رابطه وجود ندارد.

یافته‌های جدول ۴. نشان می‌دهد که بین هر سه مرحله ارسال - پذیرش، پذیرش - چاپ و ارسال - چاپ رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. همچنین، بین شماره چاپ و هر سه مرحله ارسال - پذیرش، پذیرش - چاپ و ارسال - چاپ رابطه

جدول ۴. ضریب همبستگی بین مراحل چاپ و سال و شماره چاپ نشریات گرایش‌های تربیت بدنی

شماره چاپ	سال چاپ	ارسال - چاپ	پذیرش - چاپ	ارسال - پذیرش	ارسال - پذیرش
					ارسال - پذیرش
				** ۰/۱۶۴	پذیرش - چاپ
			** ۰/۸۶۹	** ۰/۵۸۴	ارسال - چاپ
		ns - ۰/۰۳۳	** ۰/۰۸۳	** - ۰/۱۲۸	سال چاپ
	** ۰/۶۱۱	** ۰/۳۰۶	** ۰/۳۶۶	** ۰/۱۱۱	شماره چاپ

نسبت به سایر گرایش‌های تربیت بدنی در سطح کشور هستند و شاید منطقی به نظر می‌رسد که متناسب با آن خروجی مقالات در آن‌ها و تأخیر نشر نیز بیشتر باشد. با این حال، این موضوع تنها در مورد گرایش مدیریت ورزشی رعایت شده و گرایش فیزیولوژی ورزشی بعد از گرایش رفتار حرکتی در مکان سوم از لحاظ تأخیر در هر سه مرحله قرار گرفته است. با این حال نباید فراموش کرد هر چه یک گرایش از مخاطبان بیشتری و خروجی پژوهشی برخوردار باشد، متناسب آن نشریات بیشتری در آن راه اندازی می‌شود. این موضوع را به سادگی می‌توان در مورد گرایش فیزیولوژی ورزشی مشاهده نمود؛ به طوری که دارای ۷ نشریه است که به صورت تخصصی تنها مقالات فیزیولوژی را چاپ می‌کنند. این در حالی است که تنها ۴ نشریه تک‌گرایشی در مورد گرایش مدیریت ورزشی و ۲ مورد در گرایش رفتار حرکتی وجود دارد.

وضعیت نامساعد تأخیر نشر در مقالات مدیریت ورزشی زمانی آشکارتر می‌شود که روزآمدی منابع مورد استفاده در مقالات را نیز به این بحث اضافه کنیم. در پژوهش عسگری و همکاران (۱۳۹۲) گزارش شد که ۲۹/۸۶ درصد منابع به ۵ سال قبل از دریافت مقاله از طرف نشریه، ۳۰/۰۸ درصد منابع مربوط به ۵ تا ۱۰ سال قبل و ۴۰/۱۲ درصد منابع مربوط به بیش از ۱۰ سال قبل دریافت مقاله از طرف نشریه مربوط می‌شوند و اگر ۱۸ ماه تأخیر را در روزآمدی منابع دخیل بدانیم، مشاهده خواهیم کرد که درصد بسیار اندکی از منابع مقالات روزآمد هستند و این موضوع می‌تواند به شدت نتایج پژوهش را تحت الشعاع قرار دهد. البته تأخیر نشر تنها مختص رشته تربیت بدنی و گرایش مدیریت ورزشی نیست؛ به طوری که تأخیر نشر

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش نشان داد که در هر سه مرحله ارسال - پذیرش، پذیرش - چاپ و ارسال - چاپ تفاوت معنی‌داری بین تأخیر نشر نشریات گرایش‌های تربیت بدنی وجود دارد و نشریات گرایش مدیریت ورزشی دارای بیشترین تأخیر در هر سه مرحله ارسال - پذیرش (۷/۰۹ ماه)، پذیرش - چاپ (۱۱/۲۳ ماه) و ارسال - چاپ (۱۸/۳۲ ماه) هستند. این موضوع نشان می‌دهد که مقالات مدیریت ورزشی از زمان ارسال تا چاپ تأخیر بیشتری نسبت به مقالات سایر گرایش‌ها دارد. موضوعات مقالات مدیریت ورزشی اکثراً شامل بررسی مشکلات روز ورزش و توسعه ورزش کشور می‌باشد و از این جهت بسیاری از مشکلات ورزش امروز ممکن است تنها مختص این دوره باشند و در چند سال آینده مرتفع گردد. این در حالی است که تأخیر زیادی در چاپ مقالات مستخرج از پژوهش‌های گرایش مدیریت ورزشی وجود دارد و میانگین این تأخیر نشر حدود ۱۸ ماه است که حتی می‌تواند در مورد یک مقاله بیشتر از این زمان تأخیر را نیز مشاهده کرد. از طرفی اگر چه ممکن تأخیر نشر در مورد مقالات سایر گرایش‌های تربیت بدنی به اندازه تأخیر نشر در مقالات مدیریت ورزشی مهم نباشد، با این حال، تأخیر در هر سه مرحله ارسال - پذیرش، پذیرش - چاپ و ارسال - چاپ در سایر گرایش‌های تربیت بدنی کمتر از گرایش مدیریت ورزشی است. این مسئله نشان می‌دهد که اهمیت روزآمدی چاپ در یک گرایش هیچ‌گاه ملاکی برای کاهش تأخیر نشر در آن گرایش محسوب نمی‌شود. همچنین دو گرایش مدیریت ورزشی و فیزیولوژی ورزشی از قدیمی‌ترین گرایش‌های تربیت بدنی و دارای دانشجویان و اساتید بیشتری

افزایش تعداد شماره‌ها در هر دوره راهبرد مناسب‌تری باشد؛ زیرا ممکن است در سال‌های آینده با کاهش دانشجویان تحصیلات تکمیلی مواجه شویم و به خودی خود کاهش خروجی پژوهشی و تأخیر در نشر پیش آید.

اگر چه استانداردهایی در مورد زمان تأخیر نشر مطلوب در مورد مقالات رشته‌های مختلف وجود ندارد، با این حال باید مسئولان نشریات به صورت مستمر از زمان تأخیر نشر خود بکاهند. شاید نتوان استاندارد لازمی را برای نشریات رشته‌های مختلف تعریف نمود، اما می‌توان میانگین تأخیر نشر در رشته تربیت بدنی (حدود ۱۵ ماه از ارسال تا چاپ) را به عنوان معیاری برای گرایش‌های آن دانست. البته تنها نشریات گرایش مدیریت ورزشی تأخیر نشر بالاتر از ۱۵ ماه را دارند و نشریات بقیه گرایش‌ها حول ۱۵ ماه تأخیر را دارند و ملاک میانگین تأخیر برای آن‌ها مناسب نمی‌باشد. با این شرایط به نظر می‌رسد که حدود ۳ ماه تأخیر نشر در چاپ مقالات گرایش مدیریت ورزشی باید به طرق مختلف کاهش یابد. برای کاهش تأخیر در نشر، پیشنهاد می‌شود، مسئولان نشریات تربیت بدنی و به ویژه گرایش مدیریت ورزشی با راهبردهایی از جمله افزایش تعداد نشریات، افزایش تعداد مقالات در هر نشریه، افزایش تعداد شماره در هر دوره و غیره، تأخیر در نشر یافته‌های علمی را کاهش دهند و با در اختیار گذاشتن سریع‌تر و مطلوب‌تر یافته‌های علمی در اختیار صنعت ورزش کشور، موجبات توسعه ورزش کشور را فراهم نمایند.

منابع

- دستوم، صلاح؛ رضانی نژاد، رحیم؛ بنار، نوشین؛ رسولی، رحیم (۱۳۹۲). بررسی تعامل بین محیط آکادمیک و صنعت ورزش ایران براساس تحلیل اسناد و ساختار. نشریه پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، شماره ۶، صص ۹۱-۱۰۸.
- عسگری، بهمن؛ الهی، علیرضا؛ پورسلطانی زرنندی، حسین (۱۳۹۳). تحلیل محتوای مقالات مدیریت ورزشی نشریه‌ی پژوهش در علوم ورزشی. نشریه مطالعات مدیریت ورزشی، شماره ۲۲، صص ۱۷۲-۱۵۵.
- عسگری، بهمن؛ ضیایی، علی؛ بخشودنی نیا، ایمان (۱۳۹۲). تحلیل استنادی مقالات نشریه علوم حرکتی و ورزش. تحقیقات رسانه ای در ورزش، جلد ۱، شماره ۱، صص ۳۵-۴۰.
- ناصری، زهرا؛ دیانی، محمد حسین (۱۳۸۹). نا روزآمدی محتوا، پیامد تأخیر در انتشار مجله‌های علمی- پژوهشی ایران. کتابداری و اطلاع رسانی، جلد ۱۳، شماره ۴، صص ۲۶-۹.
- نامور، زهرا؛ آذرگون، مریم (۱۳۸۹). بررسی تأخیر نشر مقالات نشریات علمی بین المللی داروشناسی و داروسازی. مجموعه

گزارش شده در این پژوهش با نتایج نامور و کوشا (۱۳۹۱) و ناصری و دیانی (۱۳۸۹) که نشریات داخل ایران را مورد بررسی قرار داده‌اند، هم‌خوانی دارد. با این حال، در مورد نشریات خارج از ایران میزان تأخیر نشر بسیار کمتر است و در نتایج مطالعات نامور و آذرگون (۱۳۸۹)، نامور و زرداری (۱۳۸۸)، بورک و سالومون (۲۰۱۳) و آما (۲۰۰۸) این موضوع قابل مشاهده است. به نظر می‌رسد که کشورهای خارجی به این مسئله پی‌برده‌اند که تأخیر در نشر تأثیر مخربی بر توسعه علوم دارد. مسئولان نشریات داخلی و معاونت پژوهشی وزارت علوم نیز باید تمهیداتی را در جهت کاهش تأخیر نشر بیندیشند.

نتایج پژوهش نشان داد که بین هر سه مرحله ارسال- پذیرش، پذیرش- چاپ و ارسال- چاپ رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. این یافته پژوهش نشان می‌دهد که تأخیر در نشر به هیچ عنوان مربوط به ضعف رشته مربوطه در داخل کشور و ضعف مقالات نویسندگان نمی‌باشد؛ زیرا اگر این موضوع دلیل اصلی تأخیر نشر بود، می‌بایست این تأخیر تنها در مرحله ارسال- پذیرش وجود داشت. این در حالی است که تأخیر در مرحله پذیرش- چاپ به هیچ عنوان به مسئله ضعف نویسندگان و رشته مربوط نمی‌شود. از این جهت به نظر می‌رسد که ارائه پیشنهادها برای تقویت بنیه علمی نویسندگان و پژوهشگران منطقی نمی‌باشد (ناصری و دیانی، ۱۳۸۹). همچنین، بین شماره چاپ و هر سه مرحله ارسال- پذیرش، پذیرش- چاپ و ارسال- چاپ رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که هر چه بر قدمت نشریه افزوده می‌شود، مدت زمان مرحله ارسال- پذیرش، پذیرش- چاپ و ارسال- چاپ افزایش پیدا می‌کند و این موضوع در مورد نشریات گرایش مدیریت ورزشی اوضاع نامساعدتری دارد. با اینکه روز به روز بر تعداد نشریات اضافه می‌شود، با این حال تأخیر در نشر همچنان در حال افزایش است. این موضوع با نتایج دو مطالعه لول و ویچک (۲۰۱۳) و ایسون (۲۰۰۲) که روی نشریات خارج از ایران انجام شده، هم‌خوانی ندارد؛ به طوری که در این دو مطالعه کاهش تأخیر نشر مستمر در سال‌های اخیر گزارش شده است. به نظر می‌رسد راهبردهای افزایش تعداد نشریات، افزایش تعداد مقالات در هر شماره و افزایش تعداد شماره‌ها در هر دوره در مورد نشریات خارج از ایران راهبرد مناسبی برای کاهش تأخیر در نشر بوده است. از طرفی افزایش جمعیت جوان کشور و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دلیلی برای افزایش خروجی پژوهشی و افزایش تأخیر در نشر است. با این شرایط به جای افزایش تعداد نشریات کشور به نظر می‌رسد، افزایش تعداد مقالات در هر شماره و

اطلاعات علمی (آی. اس. آی). اطلاع شناسی، جلد ۷، شماره ۲۶، صص ۴۱-۵۲.

- نامور، زهرا؛ کوشا، کیوان (۱۳۹۱). تأخیر در نشر مقالات علمی بین‌المللی: مطالعه مقایسه‌ای چند رشته‌ای. پردازش و مدیریت اطلاعات، جلد ۲۸، شماره ۲، صص ۳۶۲-۳۴۷.

مقالات دومین همایش ملی پژوهش و تولید علم در حوزه پزشکی. بابل، دانشگاه علوم پزشکی، آذرماه ۱۳۸۹، صص ۳۰۸-۲۹۵.

- نامور، زهرا؛ زرداری، سولماز (۱۳۸۸). تأخیر در نشر: نمونه پژوهی: نشریات علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی موجود در موسسه

REFERENCES

- Amat, C. B. (2008). Editorial and publication delay of papers submitted to 14 selected food research journals: Influence of online posting. *Scientometrics*, 74 (3): 379-389.
- Bjork, B. C., Solomon, D. (2013). The publishing delay in scholarly peer-reviewed journals. *Journal of Informetrics*, 7 (4): 914-923.
- Davarpanah, M. R., Aslekia, S.A. (2008). A scientometric analysis of international LIS journals: Productivity and characteristics. *Scientometrics*, 77 (1): 21-39.
- Ellison, G. (2002). The slowdown of the economics publishing process. *Journal of Political Economy*, 10 (5): 947-993.
- Hearn, S. C., Rodonez, D. (2004). Commercialization of Knowledge in Universities: The Case of the Creative Industries, *Prometheus*, 22(2): 189-200.
- Luwel, M., Moed, H.F. (1998). Publication delays in the science field and their relationship to the aging of scientific literature. *Scientometrics*, 41 (1): 29-40.
- Luwel, M., Wijk, E.V. (2012). Publication Delays Revisited: 1998-2012. Centre for Science and Technology Studies, Leiden University, The Netherland. 2012.sticonference.org: 569-577.
- Mackenzie, O. J. (2007). The scientific article in the age of digitization. *Information Science and Knowledge Management*, 11: 263.
- Yu, G, Li, Y. J. (2006). A scientometric assessment of the information loss caused by the delays in publication of Chinese science journals. *Journal of Information Science*, 32 (1): 78-87.

